

ΜΙΑ ΔΙΚΗ ΕΜΠΡΑΓΜΑΤΟΥ ΔΙΚΑΙΟΥ ΕΙΣ ΤΗΝ ΘΑΣΟΝ ΤΟ 1893

Κωνσταντῖνος Βαβοῦσκος

Διὰ τῆς ὑπ' ἀρ. 38 (1893) ἀποφάσεώς του τὸ τότε Πρωτοδικεῖον Θάσου ἀνέκοψε, κατόπιν τῆς ὑπ' ἀρ. 26 ἀπὸ 6ης Μαρτίου 1893 «ἐμπροθέσμως δοθείσης καὶ πρωτοκολληθείσης» αἰτήσεως ἀνακοπῆς τῆς ἐκ τοῦ χωρίου Κάστρον Θωμαΐδος Ἀναγνωστούδη, τὴν ὑπ' ἀρ. 103 ἀπὸ 14ης Ὀκτωβρίου 1892 ἀπόφασιν, ἡ ὁποία εἶχεν ἐκδοθῆ ὑπὸ τοῦ αὐτοῦ Πρωτοδικείου ὑπὲρ τοῦ καθ' οὗ ἡ ἀνακοπή, ἐπίσης ἐκ Κάστρου κτηματίου Νικολάου Ἀγγέλου.

Ἐπειδὴ ἡ ἀπόφασις αὕτη (38/1893) τοῦ τότε Πρωτοδικείου Θάσου παρουσιάζει ἐνδιαφέρον τόσον ἀπὸ ἀπόψεως προταθέντων ἐνώπιον αὐτοῦ πραγματικῶν περιστατικῶν, ὅσον καὶ ἀπὸ ἀπόψεως ὑπαγωγῆς αὐτῶν εἰς τὰς διατάξεις τοῦ τότε (1893) ἰσχύσαντος εἰς τὴν Θάσον ἀστικοῦ (εἰδικώτερον ἐμπραγμάτου) Δικαίου καὶ Πολιτικῆς Δικονομίας (εἰδικώτερον Δικαίου ἀποδείξεως), θὰ προβῶ εἰς ἀνάλυσιν αὐτῶν τῶν πραγματικῶν περιστατικῶν καὶ τῶν σχετικῶν πρὸς αὐτὰ νομικῶν ἐφαρμογῶν, ὡς ἐπροτάθησαν ὑπὸ τῶν ἀντιδίκων καὶ ὡς τελικῶς ἐκρίθησαν ὑπὸ τῆς ὡς ἄνω ἀποφάσεως τοῦ τότε Πρωτοδικείου Θάσου.

Ἐὰς ἴδωμεν ὅμως τὰ ἐπιχειρήματα τὰ προβληθέντα ὑπὸ τῶν διαδίκων (ἀνακοπτομένου καὶ ἀνακοπτούσης), εἰς τὰ ὁποῖα προβάλλονται ὅλα τὰ περιστατικά καὶ αἱ σχετικῶς προτεινόμεναι νομικαὶ λύσεις. Εἰς τὸ κείμενον ὑπάρχουν ἀρκετὰ ἀσάφεια καὶ ἀλυσιτελεῖς διατυπώσεις, αἱ ὁποῖαι ἐδυσχέρανον τὴν ἐρμηνείαν, ἐλπίζω ὅμως ὅτι, τελικῶς, ἡ ἀνάλυσις μου δὲν θὰ ἀπέχη πολὺ ἀπὸ τὴν οὐσίαν αὐτοῦ. Ἐν πάσῃ περιπτώσει διετήρησα τὸ ὕφος καὶ τὴν διατύπωσιν τοῦ κειμένου.

Ὁ πληρεξούσιος τοῦ «ἀνακοπτομένου» Νικολάου Ἀγγέλου προτείνει τὴν ἀπόρριψιν τῆς ἀσκηθείσης κατὰ τῆς εὐνοϊκῆς ὑπὲρ αὐτοῦ ἀποφάσεως (103/1592) ἀνακοπῆς τῆς Θωμαΐδος Ἀναγνωστούδη, διὰ τοὺς ἐξῆς λόγους:

α) Διότι ἐν τῇ «πραγματικῇ» ἀγωγῇ ἀντίδικος εἶναι μόνος ὁ κάτοχος

τοῦ πράγματος κατὰ τὸ ἄρθρ. 1635¹ Ἀστ. Κώδικος καί, συνεπῶς, δὲν εἶχε δικαίωμα νὰ κινήσῃ ἀγωγὴν ἐναντίον αὐτῆς «μὴ ἐφαρμοζομένης τῆς διατάξεως τοῦ ἄρθρ. Ἀστ. Κώδικος 1642» (τὸ ὁποῖον ὀρίζει ὅτι «ἐν ταῖς ὑπὲρ ἢ κατὰ ἀποθανόντος κινουμέναις ἀγωγαῖς καὶ ὁ εἰς μόνον ἐκ τῶν κληρονόμων δύναται νὰ εἶναι ἀντίδικος»). Ὅταν ὅμως ἡ ἀγωγὴ ἀποβλέπη εἰς ὠρισμένον τι πρᾶγμα ἐν τῇ κληρονομίᾳ εὐρισκόμενον, ἀντίδικος εἶναι ἐκεῖνος ὁ κληρονόμος εἰς οὗ τὴν κατοχὴν περιῆλθε τὸ πρᾶγμα.

β) Διότι προκειμένου περὶ «ἀκινήτου κτήματος» ἀπητεῖτο κατὰ τὸ ἄρθρ. 1620 Ἀστ. Κώδικος νὰ δηλωθοῦν 2-3 σύνορα τοῦ εἰρημένου ἀγροῦ (ἄρα τὸ ἀκίνητον κτῆμα ἦτο ἀγρός), (τὰ ὁποῖα προφανῶς δὲν ἐδηλώθησαν). Τὸ ἀκριβὲς κείμενον τοῦ ἐδ. 2 τῆς β' παρ. τοῦ ἄρθρου τούτου ἀναφέρει «πρέπει νὰ δηλώσῃ τις τὰ σύνορα αὐτοῦ».

γ) Διότι οἱ μάρτυρες οὓς ἐπαρουσίασε διὰ τὸ Jileet (ποῖος;) δὲν ὥρισαν ὅτι αὐτὴ εἶναι κάτοχος, ἀλλ' οἱ κληρονόμοι τοῦ Ἰωάννου Ἀναγνωστούδη, οἵτινες ὡς κάτοχοι δὲν ἐκλητεύθησαν.

δ) Διότι ὁ ἐνάγων δὲν ἀπέδειξε τοὺς τίτλους ἐφ' ὧν τὰς ἀξιώσεις του στηρίζει ἐπὶ τοῦ ἀγροῦ.

ε) Διότι οὐδὲν ἐγγραφον ἐπαρουσίασεν εἰ μὴ μάρτυρας «διακατοχῆς», ὑπερ ἄσχετον μὲ τὴν διῦσχυριζομένην ὑπ' αὐτοῦ κυριότητα,

καὶ στ) Διότι, ὡς τοῦτο ἀποδείξωσι, εἰς τὴν παροῦσαν ὑπόθεσιν μεσολαβεῖ καὶ παραγραφὴ.

Τὸ Πρωτοδικεῖον Θάσου ὥρισε δικάσιμον τὴν 12ην Μαΐου 1893, ἡμέραν Τετάρτην, ὥραν 8ην μ.μ., καθ' ἣν διὰ κλητηρίων θεσπισμάτων ἐκλήτευσεν τὰ διάδικα μέρη.

Κατ' αὐτὴν (ἐν πλήρει ἀπαρτίᾳ τοῦ Δικαστηρίου καὶ εἰς δημοσίαν συνεδρίασιν αὐτοῦ καθ' ἣν ἐξεφωνήθησαν τὰ ὀνόματα τῶν διαδίκων) παρέστη ἡ ἀνακόπτουσα (διὰ τοῦ πληρεξουσίου δικηγόρου (ἀναφέρεται τὸ ὄνομά του) δυνάμει γενικοῦ ἐπικεκυρωμένου ἐγγράφου πληρεξουσίου) παρέστη καὶ ὁ ἀνακοπτόμενος διὰ τοῦ πληρεξουσίου του (ἀναφέρεται τὸ ὄνομά του) δικηγόρου, δυνάμει γενικοῦ καὶ αὐτὸς ἐπικεκυρωμένου ἐγγράφου πληρεξουσίου.

Ἀφοῦ ἀνεγνώσθη δημοσίᾳ ἡ αἴτησις ἀνακοπῆς καὶ ἡ ὑπ' ἀρ. 103 ἀπὸ 14ης Ὀκτωβρίου 1892 (ἀνακοπτομένη) ἀπόφασις τοῦ αὐτοῦ Πρωτοδικείου

1. Τὸ ἄρθρ. 1635 Ἀστ. Κώδικος ἔχει ὡς ἐξῆς: «ἐν τῇ πραγματικῇ ἀγωγῇ ἀντίδικος εἶναι μόνος ὁ κάτοχος τοῦ πράγματος». Τὸ κείμενον τοῦ ἄρθρου τούτου, ὡς καὶ τῶν ἐν συνεχείᾳ ἀναφερθησομένων ἐλήφθη ἐκ τοῦ τουρκικοῦ νόμου «Νομικοὶ κανόνες, ἦτοι Ἀστυκὸς Κῶδιξ» (μὲ τὴν τότε ὀρθογραφίαν τοῦ μεταφραστοῦ), ὁ ὁποῖος μετεφράσθη ἐκ τοῦ τουρκικοῦ ὑπὸ Κωνσταντίνου Ἰ. Φωτιάδου καὶ Ἰωάννου Π. Βιθυνοῦ καὶ ἐξεδόθη ἀδείᾳ τῆς Κυβερνήσεως μετὰ σχολίων, ἐρμηνειῶν καὶ σημειώσεων ἐπὶ τοῦ κειμένου (βιβλίον ΙΔ' περὶ ἀγωγῶν, Κεφ. Γ', ἐν Κωνσταντινουπόλει 1876).

Θάσου, διὰ τῆς ὁποίας οἱ κληρονόμοι τοῦ ἀποβιώσαντος Ἰ. Ἀναγνωστούδη κατεδικάσθησαν ἐρήμην νὰ ἄρουν χεῖρα ἐξ ἑνὸς ἀγροῦ, ἐκτάσεως ἡμίσεως στρέμματος μετὰ καλύβης εἰς τὰ Λιμενάρια Κάστρου, λόγῳ τοῦ ὅτι (ὁ ἀγρός) οὗτος παρανόμως περιῆλθεν εἰς τὴν κατοχὴν τοῦ δικαιοπαρόχου (κληρονομούμενου) αὐτῶν Ἰ. Ἀναγνωστούδη, «καθότι ἡ μακαρίτις σύζυγος τοῦ Νικολ. Ἀγγέλου δανεισθεῖσα χρήματα παρὰ τινος σούμπαση Κάστρου ἄνευ τινὸς δικαιοῦματος ὑπεθήκευσε ξένον ἀγρόν, τὸν ὁποῖον ὁ Ἰ. Ἀναγνωστούδης παρανόμως ἐσφετερίσθη ἐν ἀπουσίᾳ του διὰ δολίᾳ πωλήσεως». (Ἐδῶ τὸ κείμενον εἶναι ἀσαφές). Ἐδόθη ὁ λόγος εἰς τοὺς πληρεξουσίους τῶν διαδίκων. Οὕτως ἐρωτηθεὶς ὁ πληρεξούσιος τῆς ἀνακοπούσης ἂν εἶχεν ἄλλο τι νὰ ἀναπτύξῃ, ἐπανέλαβε τὰ τῆς ἀνακοπῆς. Ἐρωτηθεὶς ἐν συνεχείᾳ ὁ πληρεξούσιος τοῦ ἀνακοπτομένου κατέθεσεν ὡς πρὸς τὰς τρεῖς καὶ ἐν μέρει ὡς πρὸς τὴν πέμπτην ἔνστασιν τὰ ἐξῆς: ὅτι α) ἡ πρώτη ἔνστασις ἀνακοπῆς τῆς ἀνακοπούσης ἀπορριπτέα (τυγχάνει), διότι τὸ κτῆμα περιῆλθεν εἰς τὴν κατοχὴν αὐτῶν διὰ κληρονομίας καὶ κατὰ συνέπειαν δύναται καὶ εἰς τῶν κληρονόμων νὰ γίνῃ ἀντίδικος.

β) Ἡ δευτέρα ἔνστασις αὐτῆς ὡσαύτως ἀπορριπτέα τυγχάνει, διότι ὁ καθορισμὸς συνόρων εἶναι περιττός, καθότι τὸ κτῆμα ἀναγνωρισμένον τυγχάνει.

γ) Ἡ τρίτη ἔνστασις, εἰς τὴν ὁποίαν ἐμμέσως ἀναφέρεται καὶ ἡ πέμπτη, ὡσαύτως ἀπορριπτέα τυγχάνει, διότι διὰ τῶν μαρτύρων ἀπεδείχθη ἡ διακατοχὴ μόνον καὶ ἐὰν τὸ Δικαστήριον δώσῃ αὐτοῖς τὸ δικαίωμα ἀποδείξεως κυριότητος, εἶναι εἰς θέσιν νὰ ἀποδείξουν τοῦτο διὰ παντὸς νομίμου μέσου.

Ἐν συνεχείᾳ ἐρωτηθεὶς ὁ πληρεξούσιος τῆς ἀνακοπούσης κατέθεσεν ὅτι εἶναι μὲν ἀληθές ὅτι καὶ εἰς τῶν κληρονόμων γίνεται ἀντίδικος, ἀλλὰ προκειμένου περὶ συγκεκριμένου πράγματος, ὅπερ εἶναι ὁ διαφιλονικούμενος ἀγρός, ἀντίδικος εἶναι μόνος ὁ κάτοχος, κατὰ τὸ β' ἐδ. τῶν ἄρθρ. 1642 καὶ 1675 ΑΚ. Κατόπιν οἱ προσελθόντες μάρτυρες κατέθεσαν ὅτι τὸ χωράφιον κατέχεται ὑφ' ὅλων τῶν κληρονόμων, δὲν ὥρισαν ὅμως ἐὰν ἡ πελάτις του θεωρεῖται μόνος κάτοχος καὶ συνεπῶς ἐξαιτεῖται νὰ ἀποφανθῇ τὸ Δικαστήριον ἐπὶ τοῦ θέματος τούτου. Ἡ παρ. 2 τοῦ ἄρθρ. 1642 ὀρίζει ὅτι, ὅταν ἡ ἀγωγή ἀποβλέπῃ εἰς ὄρισμένον τι πράγμα ἐν τῇ κληρονομίᾳ εὐρισκόμενον, ἀντίδικος εἶναι ἐκεῖνος ὁ κληρονόμος εἰς οὗ τὴν κατοχὴν περιῆλθε τὸ πράγμα.

Τὸ ἄρθρ. 1675 εἶναι ἄσχετον, διότι ὀρίζει ὅτι αἱ περὶ δημοσίων ὁδῶν, ποταμῶν, νομῶν καὶ λοιπῶν κοινῆς χρήσεως γαιῶν ἀγωγαὶ οὐδέποτε παραγράφονται. Τὸ Δικαστήριον ἐδέχθη ὅτι, ὡς ἐξάγεται ἐκ τῆς ὑπ' ἀρ. 103 ἀπὸ 21 Φεβρ. 1892 ἀποφάσεως, τὸ jileet ἀπεδείχθη ὑπὸ τῶν μαρτύρων, οἵτινες ἐμαρτύρησαν ὅτι ὁ ἐπίδικος ἀγρός κατέχεται ὑπὸ τῶν κληρονόμων τοῦ Ἰ. Ἀναγνωστούδη καὶ ἐπειδὴ εἰς τῶν κληρονόμων τοῦ Ἰ. Ἀναγνωστούδη εἶναι

καὶ ἡ ἀνακόπτουσα, κατὰ συνέπειαν θεωρεῖται ἀντίδικος, ἀπορριπτομένων τῶν ἐνστάσεων τῆς ἀνακοπτοῦσης, ἥτις προσκαλεῖται νὰ ἀπαντήσῃ ἐπὶ τῆς οὐσίας. Ὁ πληρεξούσιος τῆς ἀνακοπτοῦσης κατέθεσεν (ἐπὶ τῆς οὐσίας) ὅτι ὁ ἀντίδικος, ὡς ἐκ τῆς ἀποφάσεως ἐξάγεται, ζητεῖ τὴν ἐπιστροφήν τοῦ ἀγροῦ καὶ ἐνοίκια ἀπὸ τὸ 1874, ἰσχυριζόμενος ὅτι ὁ ἀγρὸς οὗτος κατεῖχετο παρὰ τοῦ Ἰ. Ἀναγνωστούδη. Ἀπὸ τὸ 1874 μέχρι τὸ 1892, ὁπότε ἐκινήθη ἡ ἀγωγή, συμπληροῦνται σχεδὸν 19 ἔτη, ἐπομένως μεσολαβεῖ παραγραφή τοῦ δικαιώματος ἀγωγῆς, ἐνῶ τὸ ἄρθρ. 20 τοῦ περὶ γαιῶν νόμου λέγει ὅτι μετὰ 10ετῆ κατοχὴν τις γίνεται κύριος ἀγροῦ τινος, ἐὰν δὲ ληφθῇ ὑπ' ὄψιν ὅτι ἐκινήθη ἀγωγή τὸ 1889, πάλιν μεσολαβεῖ 15ετῆς παραγραφή· κατὰ συνέπειαν πρέπει νὰ ἀπορριφθῇ ἡ ἀγωγή καὶ ἀνατραπῇ ἡ ἀπόφασις.

Ὁ πληρεξούσιος τοῦ ἀνακοπτομένου ἀπαντῶν κατέθεσεν ὅτι ὁ πελάτης του ἀναχωρήσας εἰς ἀλλοδαπὴν τὸ 1874 ἐπέστρεψεν εἰς Θάσον μόνον τὸ 1889, ὁπότε ἀμέσως ἐνήργησεν ἀγωγήν καὶ κατὰ συνέπειαν κατὰ τὸ ἄρθρ. 1663 ΑΚ δὲν λαμβάνεται ὑπ' ὄψιν ἡ παραγραφή². Ὁ πληρεξούσιος τῆς ἀνακοπτοῦσης κατέθεσεν ὅτι ὁ ἀνακοπτόμενος ἐπηγγέλλετο τὸν διδάσκαλον εἰς Καστρὶ Σίμεζντ εἰς Τσαϊαζί, τὸ μέρος δὲ τοῦτο κατὰ τὸ ἄρθρ. 1644 ΑΚ δὲν ἀποτελεῖ ἀπόστασιν ταξιδίου, διότι ἡ Θάσος ἀπέχει τῆς Καβάλας 2 ὥρας καὶ τὸ Καστρὶ τῆς Καβάλας ἐπτὰ, ὅτι δὲ τὸ μέρος εἰς τὸ ὁποῖον ἦτο δὲν ἀποτελεῖ ἀπόστασιν ταξιδίου καὶ ὅτι ἀπὸ τὸ 1874 μέχρι τὸ 1889 πολλάκις ἦλθεν εἰς Θάσον καὶ συνηγήθη μετὰ τοῦ ἀντιδίκου του, τοῦτο δύνανται νὰ ἀποδείξουν διὰ παντὸς νομίμου μέσου. Τὸ Δικαστήριον (5.3.94) ἔταξεν εἰς τὸν πληρεξούσιον τῆς ἀνακοπτοῦσης θέμα ἀποδείξεως, διὰ μαρτύρων καὶ ἄλλων νομίμων μέσων, ὅτι ὁ ἀνακοπτόμενος Ν. Ἀγγέλου α) ἀπὸ τὸ 1874 μέχρι τὸ 1889 ἦλθεν εἰς Θάσον καὶ συνηγήθη μετὰ τοῦ ἀντιδίκου του καὶ β) ὅτι τὸ μέρος εἰς τὸ ὁποῖον ἠύρισκετο δὲν ἀποτελεῖ ὑπὸ τοῦ νόμου ὀριζομένην ἀπόστασιν ταξιδίου. Ὁ πληρεξούσιος τῆς ἀνακοπτοῦσης ἐρωτηθεὶς περὶ τοῦ πῶς θὰ ἀποδείξῃ ταῦτα κατέθεσεν ὅτι θὰ ἀποδείξῃ διὰ κοινῆς φήμης καὶ τὸ Δικαστήριον δεχόμενον τὴν πρότασιν αὐτοῦ ὑποχρεοῖ αὐτὸν ὅπως διὰ κοινῆς φήμης ἀποδείξῃ ταύτην ἐπιτοπίως, διορίζει εἰσηγητὴν ἵνα ἐνώπιόν του ἐν Κάστρω γίνῃ ἡ κοινὴ φήμη, δοθῇ παρ' αὐτοῦ ἔκθεσις καὶ προκαταβολὴ τῶν ἐξόδων τοῦ εἰσηγητοῦ καὶ ἀναβάλλει τὴν ὑπόθεσιν ἀορίστως μέχρις ὅτου ἐνεργηθῇ ἡ κοινὴ φήμη. Τέλος, ἐπειδὴ δὲν προουκατεβλήθησαν τὰ ἔξοδα τοῦ εἰσηγητοῦ μέχρι 12 Ἰουν. 1896 καὶ ἔμεινεν ἐκκρεμῆς ἡ ἐνέργεια τῶν διὰ κοινῆς φήμης ἀπο-

2. Τὸ ἄρθρ. 1663 παρ. 2 ὀρίζει ὅτι ἐν τῇ παραγραφῇ δὲν μετρεῖται ὁ χρόνος ὃν ὁ ἐνάγων ἀφήκε νὰ παρέλθῃ ἔνεκα δεδικαιολογημένης αἰτίας, οἷον ἦτο ... ἀπὸν εἰς τόπον ἀπέχοντα ἀπόστασιν ταξιδίου, ὅθεν ἐν τοιαύτῃ περιπτώσει ὡς ἀρχὴ τῆς παραγραφῆς λογίζεσθαι ἡ ἡμέρα καθ' ἣν ἐξέλιπε τὸ κώλυμα.

φασισθεισῶν ἐνστάσεων τῆς ἀνακοπούσης, διωρίσθη ἕτερος εἰσηγητῆς πρὸς ταύτην καὶ ὠρίσθη δικάσιμος 26 Ἰουν. 1896, καθ' ἣν ἀνεγνώσθη δημοσίᾳ ἡ ἀπὸ 17 Ἰουν. 1896 ἔκθεσις τοῦ τελευταίου εἰσηγητοῦ, ἔχουσα ὡς ἐξῆς: «...μετέβη εἰς τὸ χωρίον Κάστρον, ὅπου ἐπὶ παρουσίᾳ τῆς Δημογεροντίας, προσεστῶτος, σούμπαση καὶ τῶν διαδίκων προσελθόντων 29 ἄτομα Κάστρον ὁμοφώνως ὡμολόγησαν ὅτι ὁ Ν. Ἀγγέλου ἀπὸ τὸ 1874-1889 δις καὶ τρις ἤλθεν ἐν Θάσῳ καὶ ὅτι συνητηθή μετὸν Ἰ. Ἀναγνωστούδην».

Κατόπιεν ἐρωτηθέντες οἱ διάδικοι τί ἔχουν ἀκόμη νὰ ἀναπτύξουν ὁ ἀνακοπτόμενος κατέθεσεν ἐγγράφως προτάσεις μετ' ἡμερομηνίαν 22 Ἰουνίου 1896, ὡς ἐξῆς: «Ἐπὶ τῇ ὑποθέσει ὅτι ἡ παραγραφή λογίζεται ἀρχομένη ἀπὸ τὸ 1874 (11 Νοεμβρ.) ἀφ' ἧς ἔλαβε κατοχὴν τῶν ἐν λόγῳ κτημάτων ὁ Γεώργιος Λιζικός, ὡς τὸ πωλητήριο, ὅπως συμπληρωθῶσι 15 ἔτη τὰ ἀπαιτούμενα κατὰ τὸν νόμον πρὸς παραγραφήν, ἔδει ἡ ἀγωγή νὰ μὴ εἶχεν ὑποβληθῆ μέχρι 12ης Νοεμβρίου 1889, ἀλλ' ἡ ἀγωγή ἐπρωτοκολλήθη τὴν 7η Σεπτ. 1889, ἐπομένως δὲν ὑπάρχει παραγραφή. Ἐπὶ τῇ ὅλως παραλόγῳ ὑποθέσει ὅτι παραγραφή θὰ ἐλογίζετο ἀπὸ τῆς 30ῆς Ἰουλ. 1874, ἐπειδὴ παρὰ τῶν τέκνων τοῦ ἡγέρθη ἀγωγή κατὰ τοῦ αὐτοῦ προσώπου τοῦ ἐν λόγῳ κτήματος ὡς προελθόντος αὐτοῖς ἐκ πατρικῆς οὐσίας, ὡς ἐκ τῆς ἀφανείας αὐτοῦ, ἧς ἔνεκα ἐθεωρεῖτο ἀποθανὼν τὴν 3η Σεπτ. 1896, ἡ ὑποτιθεμένη παραγραφή διεκόπη διὰ τῆς ἀγωγῆς ταύτης ἐγερθείσης ἔνεκα τοῦ αὐτοῦ δικαιώματος καὶ πρὸς τὸν αὐτὸν σκοπὸν μεταξὺ τῶν αὐτῶν προσώπων. Κατὰ τὸν νόμον ἡ παραγραφή ἐνταῦθα δὲν δύναται νὰ ὑπολογισθῆ ἀρξαμένη ἀναμφισβητήτως εἰμὴ ἀπὸ τῆς 22 Σεπτ. 1878, ὅτε ὁ Ἰ. Ἀναγνωστούδης ἔλαβε κατοχὴν τοῦ διαφιλονικουμένου κτήματος δι' ἀκύρου μὲν ἀγοραπωλησίας, ἀλλὰ ἐπὶ ὑποτιθεμένη καλῇ πίστει, παρὰ τοῦ Λιζικοῦ, διότι ἡ κατοχὴ τοῦ Λιζικοῦ, ἂν ὑπῆρξεν ἀπὸ τὴν 11 Νοεμβρίου 1874 μέχρι 22 Σεπτεμβρίου 1878, οὐδόλως δύναται νὰ ὠφελήσῃ τὸν Ἰ. Ἀναγνωστούδην. Ἄρα κατ' οὐδένα τρόπον δύναται νὰ ληφθῆ ὑπ' ὄφιν νομίμως ἐν τῇ προκειμένη δίκῃ ἡ παρὰ τῶν κληρονόμων τοῦ Ἰ. Ἀναγνωστούδη προταθεῖσα παραγραφή. Ἐπὶ τῆς ὑποβοηθητικῆς δὲ προηγουμένης παρ' αὐτοῦ ἀντιταχθείσης ἀντενστάσεως τῆς ἀπουσίας εἰς τὸ ἐξωτερικὸν ἐγερθείσης δευτέρας ἀντενστάσεως παρὰ τῶν ἀντιδίκων ὅτι κατὰ τὸ διάστημα τῆς ἀπουσίας του ἤλθεν ἐνίοτε εἰς Θάσον, ἢ δι' ἀποστολῆς εἰσηγητοῦ εἰς Κάστρον ἐνεργηθεῖσα διὰ κοινῆς φήμης κατάθεσις τῶν Καστρινοῶν εἰς τὸν περίβολον τῆς Ἐκκλησίας εἶναι παράνομος, (διότι α) αὕτη οὐδέποτε ἐνηργεῖτο καὶ πρότερον ἔτι δι' ἀποστολῆς εἰσηγητοῦ, β) διότι τὰ πλείοτερα τῶν ἀποτελεσάντων αὐτὴν προσώπων εἶναι συγγενεῖς ἢ ὑπάλλληλοι τῶν ἀντιδίκων καὶ ἔχοντα συμφέροντα κοινὰ μετ' αὐτῶν καὶ γ) διότι, ὅπως τὸ σπουδαιότερον καὶ γενικώτερον ἀπὸ τριῶν ἤδη ἑτῶν ἢ διὰ κοινῆς φήμης ἐνέργεια ἀποδείξεως ἐντελῶς κατηργήθη δι' αὐτοκρατορικῆς διατα-

γής, και συνεπώς εξαιτείται την απόρριψιν τῶν περι παραγραφῆς ἐνστάσεων τοῦ ἀντιδίκου και ἐπιδίκασιν τοῦ ἐν λόγῳ κτήματος ὀριστικῶς εἰς αὐτόν». Ὁ πληρεξούσιος τῆς ἀνακοπούσης κατέθεσε τὰ ἑξῆς: Αἱ πρῶται ἐνστάσεις τοῦ ἀνακοπτομένου συνεζητήθησαν ἀρκούντως και ὑπάρχουν σχετικὰ προηγούμενα πρακτικὰ τοῦ Δικαστηρίου, ἅρα οὐδεμίαν ἔχουν ἰσχύν. Ἡ τελευταία ἐνστάσις ὅτι οἱ μάρτυρες εἶναι συγγενεῖς κ.λ.π. τῆς ἐντολίδος δὲν δύναται νὰ ληφθῇ ὑπ' ὄψιν, καθότι κατὰ ἄρθρα 1733 και 1734 ΑΚ³ ἐναντίον τῆς κοινῆς φήμης οὔτε ἔλεγχος, οὔτε ἐξέτασις τῶν μαρτύρων ἐπιτρέπεται. Ὅθεν, ἐπειδὴ ἀπέδειξαν τὸ θέμα τῆς προδικαστικῆς ἀποφάσεως, νὰ ἀπορριφθοῦν αἱ ἐνστάσεις τοῦ ἀνακοπτομένου, νὰ θεωρηθοῦν ἰδιοκτῆται τοῦ διαφιλονικουμένου κτήματος ὅπως εἶναι και νὰ καταδικασθῇ ὁ ἀντίδικος εἰς τὰ ἔξοδα τῆς δίκης.

Τὸ Δικαστήριον εἰς τὴν ἀπόφασίν του τονίζει:

1) Ἐπειδὴ ἡ ἀνακόπτουσα διῆσχυρίσθη ὅτι τὸν ἀγρὸν κατέχουν μετὰ τῆς καλύβης 19 περίπου ἔτη ἀνενοχλήτως και ἐπομένως εἰς τὴν ἐκ μέρους τοῦ ἀνακοπτομένου ἐνεργηθεῖσαν ἀγωγὴν μεσολαβεῖ χρόνος παραγραφῆς.

2) Ἐπειδὴ ὁ ἀνακοπτόμενος προέβαλεν ἐνστασις χρόνου ἀποδημίας και ἀποστάσεως ταξειδίου και συνεπῶς δὲν δύναται νὰ ληφθῇ ὑπ' ὄψιν ὁ χρόνος παραγραφῆς και χρόνου ἀναχωρήσεως τὸ 1874 εἰς ἀλλοδαπὴν και ἐπιστροφῆς εἰς Θάσον μόνον τὸ 1889, ὅποτε ἀμέσως ἤγειρεν ἀγωγὴν και συνεπῶς, δεδικοιολογημένη αἰτία μὴ παραγραφῆς εἶναι ὁ χρόνος ἀποδημίας.

3) Ἐπειδὴ ἡ ἀνακόπτουσα ἰσχυρίσθη ὅτι δὲν ἐμεσολάβησε χρόνος ἀποδημίας, διότι ὁ ἀνακοπτόμενος ἀπὸ τὸ 1874-1889 πολλακίς συννητήθη μετὰ τοῦ ἀντιδίκου του εἰς Θάσον χωρὶς νὰ κινήσῃ ἀγωγὴν, ἐπομένως ὑπάρχει παραγραφή.

4) Ἐπειδὴ ἀρνούμενου τοῦ ἀνακοπτομένου τὴν πολλακίς ἐν Θάσῳ ἔλευσίν του και συνάντησίν του μετὰ τοῦ ἀντιδίκου και ἐπειδὴ ἐδόθη εἰς τὴν ἀνακόπτουσαν τὸ δικαίωμα ἀποδείξεως ταύτης διὰ κοινῆς φήμης και ἐπειδὴ τὰ Δικαστήριον ἐθεώρησε νόμιμον τὴν τοιαύτην ἀπόδειξιν (διὰ κοινῆς φήμης) και ὅτι τὸ μέρος εἰς τὸ ὁποῖον εὐρίσκεται ὁ ἀνακοπτόμενος δὲν ἀποτελεῖ ἀπόστασιν ταξειδίου.

5) Ἐπειδὴ ἐκ τῆς ἀπὸ 17 Ἰουν. 1896 ἐκθέσεως τοῦ εἰσηγητοῦ προκύπτει ὅτι ἐνηργήθη ὑπ' αὐτοῦ ἐπιτοπίως ἡ κοινὴ φήμη και ἀπεδείχθη ὅτι ὁ ἀνακοπτόμενος ἀπὸ τὸ 1874-1889 δις και τρίς ἤλθεν εἰς Θάσον και συννητήθη μετὰ τὸν κάτοχον τῶν κτημάτων Ἰ. Ἀναγνωστούδην.

3. Τὸ ἄρθρ. 1733 ΑΚ ἔχει ὡς ἑξῆς: «Ἡ κοινὴ φήμη ἔχει τὴν αὐτὴν ἰσχὴν ἣν και ἡ ἐξ ἀντιλήψεως τῶν αἰσθήσεων παραγομένη βεβαιότης». Ἐξ ἄλλου τὸ ἄρθρ. 1734 ΑΚ ἔχει ὡς ἑξῆς: «Ἐν τῇ κοινῇ φήμῃ οὔτε ἡ λέξις «μαρτυροῦμεν» εἶναι ἀναγκαία οὔτε τὸ ἀξιοπίστον τῶν μαρτύρων ἐρευνᾶται».

6. Ἐπειδὴ, ὅθεν, ἐλθόντος τοῦ ἀνακοπτομένου ἐν Θάσῳ δις καὶ τρίς, συναντηθέντος μετὰ τοῦ ἀντιδίκου καὶ μὴ κινήσαντος τότε ἀρμοδίως ἐναντίον αὐτοῦ ἀγωγὴν ἢ τὴν 17ῃ Αὐγ. 1892 ὑπ' ἀρ. 173 πρωτοκολληθεῖσα ἀγωγή δὲν δύνανται νὰ ληφθῇ ὑπ' ὄψιν, διότι κατὰ τὸ 1665 ΑΚ μεσολαβεῖ χρόνος παραγραφῆς.

Διὰ ταῦτα

Δεχόμενον τὴν ὑπ' ἀρ. 26 ἀπὸ 6.3.1893 αἴτησιν ἀνακοπῆς τῆς Θωμαΐδος Ἐναγνωστούδῃ ἀνατρέπει καὶ ἀκυροῖ καθ' ὀλοκληρίαν τὴν ὑπ' ἀρ. 103/14.10. 1892 πρωτόδικον ἐρήμην ὑπὲρ τοῦ ἀνακοπτομένου Ν. Ἀγγέλου καὶ ἐναντίον τῶν κληρονόμων Ἰ. Ἐναγνωστούδῃ ἀπόφασιν, θεωρεῖ κυρίου τῶν διαφιλονικουμένων κτημάτων τοὺς κληρονόμους τοῦ Ἰ. Ἐναγνωστούδῃ, χωρὶς νὰ ἔχη τὸ δικαίωμα ὁ ἀνακοπτόμενος νὰ τοὺς ἐνοχλήσῃ εἰς τὸ ἐξῆς.

Ἐπὶ τῆς ἀποφάσεως ταύτης καὶ τοῦ ἱστορικοῦ τῆς ἔχω τὰς ἐξῆς παρατηρήσεις νὰ προβάλλω.

1) Ὁ λόγος γίνεται περὶ «πραγματικῆς» ἀγωγῆς. Πρόκειται περὶ τῆς σημερινῆς εμπραγμάτου ἀγωγῆς, δηλ. ἀγωγῆς, ἢ ὁποῖα ἐγείρεται ὡς πρὸς τὰ πράγματα, ἀκίνητα καὶ κινητά, μὲ σκοπὸν εἴτε τὴν διεκδίκησιν αὐτῶν εἴτε τὴν παῦσιν τῆς ἐπ' αὐτῶν διαταράξεως. Παλαιότερον ὑπεστηρίχθη καὶ παρ' ἡμῖν ὁ ὅρος «πραγματικῆ» ἀγωγή ἢ «πραγματικόν», ἀντὶ τοῦ «ἐμπραγμα- του». Δίκαιον καὶ μάλιστα, τὴν ἀποψιν ταύτην, ἀν ἐνθυμοῦμαι καλῶς, ὑπεστήριξεν ὁ ἀείμνηστος διδάσκαλός μου καθηγητῆς Περικλῆς Βιζουκίδης (ὅστις ἐπίσης εἶχεν ὑποστηρίξει τὸν ὅρον «ὀφειλικόν», ἀντὶ τοῦ ὅρου «ἐνο- χικόν» Δίκαιον). Αὐτὴν τὴν παλαιότεραν ἀποψιν εἶχε προφανῶς ὑπ' ὄψιν τῆς καὶ ἢ ὡς ἄνω ἀπόφασιν (ὑπ' ἀρ. 38/1893) τοῦ Πρωτοδικείου Θάσου, ἢ ὁποῖα ἀναφέρει τὴν ἐνώπιόν τῆς τεθεῖσαν πρὸς κρίσιν ἀγωγὴν ὡς «πραγμα- τικήν». Ἐν τούτοις ὁ ὅρος «ἐμπράγατον» (καὶ «ἐνοχικόν») Δίκαιον εἶναι προσφορώτερος, διότι περιέχει καὶ τὴν ἐννοιαν τῆς σχετικῆς εὐθύνης, δηλ. τὴν ἐννοιαν ὅτι ὠρισμένον πρόσωπον ἐνέχεται παρ' ὄλον ὅτι τελικῶς ἐπὶ τῆς οὐσίας ἢ κατάστασιν δὲν διαφοροποιεῖται.

2) Ὁ λόγος συνεχῶς γίνεται περὶ «κατόχου», εἰς τὸν ὁποῖον ἀναφέρεται ὁ ἀνακοπτόμενος εἰς τὴν ἐν ὄψει δίκην. Μόνον μίαν φορὰν αὐτὸς (ὁ ἀνακοπτό- μενος) ἀναφέρεται εἰς τὸν ὅρον «διακατοχή». Πρόκειται προφανῶς περὶ συγ- χύσεως, διότι ἢ ὅλη ὑπόθεσις, ἢ ὁποῖα ἀποτελεῖ ἀντικείμενον τῆς ἐν ὄψει δίκης, ὡς προκύπτει ἐκ τῆς οὐσίας τῆς, δὲν ἀφορᾷ εἰς τὴν κατοχὴν, ἀλλ' εἰς τὴν νομὴν καὶ ὡς πρὸς αὐτὴν ἀρμόζει ὁ ὅρος «διακατοχή», ὁ ὁποῖος ὀρθῶς μὲν, ἀλλὰ μίαν μόνον φορὰν μνημονεύεται ὑπὸ τοῦ ἀνακόπτοντος. Πράγματι, ὁ ὅρος «διακατοχή», ὁ ὁποῖος ἐχρησιμοποιήθη παρ' ἡμῖν κατὰ τὰ πρῶτα ἔτη μετὰ τὴν ἀπελευθέρωσιν τῆς Ἑλλάδος, ὑπὸ τὸ κράτος τοῦ Ν. περὶ διακρίσεως

κτημάτων τοῦ 1837, αὐτὸ ἀκριβῶς δηλοῖ, δηλ. ὅτι πρόκειται περὶ νομῆς, ἡ ὁποία ἀποτελεῖται ἀπὸ δύο στοιχεῖα, τὴν κατοχὴν καὶ τὴν διάνοιαν κυρίου. Ὡστε ἡ κατοχὴ εἶναι τὸ ἐν ἐκ τῶν συγκροτούντων τὴν ἔννοιαν τῆς νομῆς στοιχείων. Ἐν τῇ προκειμένη περιπτώσει χρησιμοποιοῦνται ἐναλλάξ οἱ ὅροι «κατοχή» καὶ «διακατοχή» μὲ τὴν αὐτὴν ἔννοιαν, ἐξ οὗ καὶ ἡ ἐννοιολογικὴ σύγχυσις. Ἡ κατοχὴ δὲν δύναται νὰ ἀποτελέσῃ βάσιν ἐγέρσεως ἀγωγῆς περὶ νομῆς ἢ κυριότητος.

3) Ὁ λόγος γίνεται περὶ «ἀκινήτου κτήματος». Ἡ περιττολογία εἶναι προφανής, διότι τὸ κτῆμα ἀνήκει πάντοτε εἰς τὰ ἀκίνητα πράγματα καί, συνεπῶς, δὲν νοεῖται «κινήτων κτῆμα».

4) Ὁ λόγος περὶ 2-3 συνόρων, τὰ ὁποῖα ἔπρεπε νὰ δηλωθοῦν. Ὁ νόμος, τὸν ὁποῖον ἡ ἐν ὄψει ἀπόφασις ἐφαρμόζει, ὀρίζει ὅτι πρέπει νὰ δηλωθοῦν τὰ σύνορα καὶ οὐχὶ 2-3 σύνορα. Ἐδῶ συζητεῖται τὸ θέμα ἐὰν πρέπει νὰ γίνῃ αὐστηρὰ περιγραφή τοῦ ἀκινήτου, ὥστε νὰ μὴ προκύπτῃ ζήτημα ταυτότητος αὐτοῦ ἢ προβολὴ ὠρισμένων στοιχείων ἐκ τῶν ὁποίων νὰ συνάγεται ἡ ταυτότης αὐτοῦ. Αὐτὴν τὴν ἀποψιν προφανῶς ἠκολούθησεν ἡ ἀπόφασις, ἡ ὁποία φαίνεται προτιμωτέρα, διότι ἡ προηγουμένη δυνατὸν νὰ ὀδηγήσῃ εἰς ἀκυρότητα, ἐὰν παραληφθῇ στοιχεῖον τι ἀφορὸν εἰς τὴν ταυτότητα τοῦ ἀκινήτου.

5) Ὁ λόγος περὶ τίτλων ἐφ' ὧν ἡ ἀνακόπτουσα στηρίζει τὰς ἀξιώσεις τῆς ἐπὶ τοῦ ἀκινήτου (ἀγροῦ) πράγματος. Καὶ ἐδῶ ὑπάρχει σύγχυσις ἐν σχέσει πρὸς τὰ προηγούμενα ὡς πρὸς τὴν κατοχὴν καὶ διακατοχὴν (νομὴν) λεχθέντα. Ποίους τίτλους ἡ ἀνακόπτουσα ἐννοεῖ; Οἱ τίτλοι εἶναι συνήθως τίτλοι κυριότητος. Ἄρα ἡ δίκη δὲν εἶναι περὶ νομῆς, ἀλλὰ περὶ κυριότητος. Τίτλοι περὶ νομῆς ἢ κατοχῆς δὲν ἀναφέρονται, διότι αὐταὶ εἶναι πραγματικαὶ καταστάσεις, ἀποδεικνυόμεναι διὰ μαρτύρων.

Ἄλλωστε τὸ διατακτικὸν τῆς δεχθείσης τὴν ἀνακοπὴν ἀποφάσεως (ὡς ἄνω ὑπ' ἀρ. 38/1893) καταλογίζει κυριότητα εἰς τοὺς κληρονόμους τῆς ἀνακοπτούσης, ἀφοῦ ἀνέκοψε τὴν ὑπ' ἀρ. 103/1892 ἐρήμην ἐκδοθεῖσαν, ἡ ὁποία εἶχε καταλογίσει αὐτὴν εἰς τὸν ἀνακοπτόμενον.

Ἐξ ἄλλου ὁ ἀνακοπτόμενος ἐπιβεβαιοῖ τοῦτο ἰσχυριζόμενος ὅτι ἡ ἀνακόπτουσα «οὐδὲν ἔγγραφον ἐπαρουσίασεν εἰμὴ μάρτυρας διακατοχῆς, ὅπερ ἄσχετον μὲ τὴν διῖσχυριζομένην ὑπ' αὐτοῦ κυριότητα».

Ἐκ πάντων τούτων προκύπτει ὅτι ἡ δίκη ἦτο περὶ κυριότητος καί, συνεπῶς, ὁ ἰσχυρισμὸς ὅτι οἱ μάρτυρες δὲν ὠρισαν ὅτι αὐτὴ εἶναι κάτοχος, ἀλλ' οἱ κληρονόμοι τοῦ Ἰ. Ἀναγνωστούδη, οἵτινες ὡς κάτοχοι δὲν ἐκλητεύθησαν, εἶναι ἀλυσιτελής, διότι οἱ κληρονόμοι δὲν εἶναι κάτοχοι, ἀλλὰ κύριοι τοῦ κληρονομηθέντος.

6) Ὁ λόγος γίνεται περὶ παραγραφῆς. Εἰς τὴν ἐν ὄψει δίκην προεβλήθη ἡ ἔνστασις παραγραφῆς, ἡ δὲ ἀπόφασις ὁμιλεῖ περὶ 10ετοῦς παραγραφῆς ἐ-

φαρμόζουσα τὸν περὶ γαιῶν ὀθωμανικὸν νόμον. Ὡς βάσιν ἔμωσ τῆς παραγραφῆς λαμβάνει τὴν κατοχὴν, ἣ ὁποία τόσον ὑπὸ τὸ προϊσχυῶσαν βυζαντινορωμαϊκόν, ὅσον καὶ ὑπὸ τὸ ἰσχυῶν Ἄστ. Δίκαιον, δὲν ἀποτελεῖ βάσιν ρυθμίσεως δικαιωμάτων, καίτοι ὑπὸ τὸ ἰσχυῶν Δίκαιον δημιουργεῖ ὠρισμένας ἐνόμους συνεπειάς.

7) Ὁ λόγος γίνεται περὶ κοινῆς φήμης. Εἰς αὐτὴν ὁ (ὀθωμανικὸς) Ἄστ. Κῶδιξ ἀφιερώνει τὸ κεφάλαιον Η' καὶ τέσσερα ἄρθρα (1732-1735), χωρὶς ἔμωσ νὰ ὀρίζῃ τὴν ἔννοιαν αὐτῆς. Ἀπλῶς τὸ ἄρθρ. 1733 ὀρίζει ὅτι ἡ κοινὴ φήμη ἔχει τὴν αὐτὴν ἰσχὺν ἣν καὶ ἡ ἐξ ἀντιλήψεως τῶν αἰσθήσεων παραγομένη βεβαιότης καὶ ὅτι (ἄρθρ. 1735) δὲν εἶναι ὠρισμένον πόσοι μάρτυρες ἀποτελοῦσι τὴν κοινήν φήμην, ἀλλὰ πρέπει νὰ εἶναι τοσοῦτοι, ὥστε ὁ ὀρθὸς λόγος νὰ μὴ παραδέχεται ὅτι εἶναι δυνατὸν νὰ συνεννοηθῶσι πρὸς τὸν σκοπὸν τοῦ ψευσθῆναι. Εἰς ταῦτα τὸ ἄρθρ. 1732 προσθέτει ὅτι ἡ πληθὺς τῶν μαρτύρων δὲν λαμβάνεται ὑπ' ὄψιν, δηλ. ἐκ τοῦ ὅτι ὁ εἷς τῶν διαδίκων ἔχει πλείονας μάρτυρας τοῦ ἑτέρου, δὲν ἔπεται ὅτι πρέπει νὰ προτιμηθῶσιν οἱ ἰδικί του, ἐκτὸς ἂν ἡ πληθὺς τῶν μαρτύρων τούτων φθάνει εἰς τὸν βαθμὸν τῆς κοινῆς φήμης. Παρ' ὅλα ταῦτα τὸ ἄρθρ. 1734 ὀρίζει ὅτι ἐν τῇ κοινῇ φήμῃ οὔτε ἡ λέξις μαρτυροῦμεν εἶναι ἀναγκαία, οὔτε τὸ ἀξιόπιστον τῶν μαρτύρων ἐρευνᾶται, ὅθεν δὲν εἶναι ἀνάγκη νὰ ἐλεγχθῇ τὸ ἀξιόπιστον τῶν καταθέσεων.

8) Ὁ λόγος γίνεται (παρεμπιπτόντως) περὶ ἀφανείας. Προφανῶς ἡ λέξις «ἀφάνεια» δὲν λαμβάνεται ὑπὸ τὴν νομικὴν τῆς ἔννοιαν, δηλ. ὑπὸ τὴν ἔννοιαν τῆς κατόπιν διαδικασίας κηρύξεως τινὸς ἀφάντου, ὡς συμβαίνει σήμερον ὑπὸ τὸ κράτος τοῦ ἰσχύοντος Ἄστ. Κώδικος, ἀλλ' ἀπλῶς γραμματικῶς, ἥτοι ὑπὸ τὴν ἔννοιαν τῆς ἀπουσίας τινός.

Ἡ ἀπόφασις εἶναι γενικῶς ἐνδιαφέρουσα, μᾶς κατατοπίζει ἐπὶ τῆς οὐσιαστικῆς καὶ δικονομικῆς πλευρᾶς τοῦ ζητήματος καὶ ἐμφανίζει τὴν ἰσχύσαν ἐν Θάσῳ κοινωνικὴν καὶ οἰκονομικὴν κατάστασιν ἀπὸ τὴν νομικὴν τῆς ρύθμισιν.